

TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİDE ÇEŞİTLİ GİDER VE GELİRLERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Hande ÖZOLGUN

Öğretim Görevlisi, Namık Kemal Üniversitesi

hozolgun@nku.edu.tr

ÖZET

Kooperatifin asıl amacı diğer şirketlerde olduğu gibi kar elde edebilmek değil, kooperatifin ortaklarının ihtiyaçlarını karşılayabilmektir. Kooperatiflerin odağında bireyin kendisi bulunmaktadır. Artık son zamanlarda sadece sermaye odaklı olan anlayışın yanlış olduğu düşünülmüş, böylece kooperatifler gibi insan odaklı girişimlere ilgi artmıştır. Tarım kredi kooperatifleri de bu anlayıştan hareketle, ortaklarına uygun koşullarda kredi sağlamak temel amaç olmuştur. Bankalar büyük çiftçilere kredi vermekte, küçük çiftçi işletmelerine zorluk çıkartmaktadırlar. Bu çiftçilerin teminat olarak gösterebileceği varlığı yok denecek kadar azdır. Bu durumda da çiftçilerin başvuracakları tek kuruluş tarım kredi kooperatifleridir. Tarım kredi kooperatiflerinin öneminin artması, bu kooperatiflerin yaptığı işlemlerini ve bunların muhasebe kayıtlarını daha detaylı incelemeyi gerektirmektedir. Ayrıca bu kayıtlar ortaklara çeşitli konularda karar alabilmelerinde yardımcı olacaktır.

Bu çalışmanın ilk bölümünde tarım kredi kooperatifleri ile ilgili temel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde ise personel giderleri, kiralama giderleri, aydınlatma, ısıtma ve su giderleri, haberleşme giderleri ve kira gelirleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. İkinci bölümdeki açıklamaların devamında bu gider ve gelirlerin muhasebe kayıtlarının ne şekilde olacağı örneklerle açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarım Kredi Kooperatifi, Gelir, Personel Giderleri, Kiralama Giderleri, Haberleşme Giderleri

Jel Kodları: M41, M49

ACCOUNTING OF VARIOUS EXPENSES AND REVENUE IN AGRICULTURE CREDIT COOPERATIVES

ABSTRACT

The main of the cooperative is not to make profit like other companies, but to meet the needs of the cooperative members. Individuals are in the spotlight of cooperatives. Capital oriented perception has recently been found wrong, so interest in individual oriented enterprises, such as cooperatives has increased. Considering this fact, it is mainly aimed to provide credits in appropriate conditions to the members in agricultural credit cooperatives. Providing credits at low interest rate and low cost to the small and medium farmers is the main aim. Banks give credits to big farmers, whereas they lay difficulties to small farmers. The wealth of small farmers which they can provide as collateral for a credit is in minute amount. Therefore, agricultural credit cooperatives are the only institution that farmers can apply. The increase in the importance of agricultural credit cooperatives requires examining the actions and accounting records of these cooperatives in detail. These records may also help the members to make a decision in various subjects.

In the first part of this study, basic information on agricultural credit cooperatives was given. In the second part, information about personnel expenses, leasing expenses, lighting, heating and water expenses, communication expenses and rent incomes are given. In the second part of the explanations, it is explained with examples how these accounting records of expense and income will be.

Keywords: Agricultural Credit Cooperative, Income, Personnel Expenses, Leasing Expenses, Communication Expenses

GİRİŞ

Geçmişten bu güne kadar insanların dayanışma içinde olma istekleri toplumsal sınıfları, bu sınıflar iş bölümü olanaklarını, gelişen bu olanaklar da ekonomik grupları ortaya çıkarmıştır. Bu gruplar da çeşitli mesleklerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu toplumsal sınıfların ve meslek gruplarının arasında oluşan işbirliği ise kooperatiflerin doğmasının başlangıcıdır. İnsanlarda bilinçli kooperatif düşüncesi 19. yüzyılın başlarında kendini göstermeye başlamıştır. Gelir dağılımında meydana gelen dengesizlikler, küçük birimleri ekonomik işbirliği yapmaya zorlayarak, onları birlikte hareket düşüncesi etrafında örgütlenmelerini sağlayarak kooperatiflerin ortaya çıkmasını hızlandırmıştır (Güngör,2006: 10).

Kooperatifler Kanunu'na göre kurulan kooperatifler, ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle de meslek ve geçimlerine dair ihtiyaçlarını sağlamayı amaçlarken bireyler arasında iş birliğini sağlar ve bunun sonucunda toplumsal dayanışma ve kalkınmayı da sağlamış olur. Bu sebepten dolayı anayasamızın 171. maddesinde “Devlet, milli ekonominin yararlarını dikkate alarak, öncelikle üretimin artırılmasını ve tüketicinin korunmasını amaçlayan kooperatifçiliğin geliştirilmesini sağlayacak tedbirleri alır” diye belirtilerek kooperatifçiliğin önemi vurgulanmıştır.

Ekonomik anlamda gelişmiş ülkelerin iktisadi yapılarına bakıldığında kooperatifçilik hareketine verilen önemin değerli bir taşıyıcı rol üstlendiği görülmektedir. Fakat ülkemize bakıldığında, tarım kooperatiflerinin sorunları oldukça fazladır. Üreticilerde örgütlenme bilincinin tam olarak oluşmaması, yöneticilerin ve ortakların kooperatifçilik ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları gibi sorunlar kooperatifçilik hareketinin gelişimini önlemektedir (İnan, 2008 :279).

Türkiye nüfusunun yaklaşık %50'si tarımla uğraşmaktadır. Dolayısıyla da Türkiye ekonomisinin içinde tarımın yeri büyüktür. Tarımın sahip olduğu ekonomik yapının güçlenmesi, Türk ekonomisinin güçlenmesiyle eş anlama gelmektedir. Türkiye’de genel olarak küçük çiftçi işletmelerinin yer alması nedeniyle bu işletmeler yıllık ihtiyaçlarını ancak sağlayabilecek durumdadırlar. Yeni üretim yapabilmeleri için herhangi bir tasarrufta bulunmaları ya da yatırım yapabilmeleri mümkün olmamaktadır. Fakat üretim yapabilmek için birçok üretim aracına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle küçük çiftçiye en uygun şartlarda krediyi Tarım Kredi Kooperatifleri sağlamaktadır ve bu bakımdan da Türkiye için önemi çok büyüktür(<http://www.baib.org.tr/proje/kooperatif.pdf>).

Yapılan bu çalışma ile amaç küçük çiftçi işletmelerine kredi sağlayan tarım kredi kooperatifleri hakkında genel bilgiler verilmesi, muhasebe ve tek düzen hesap planı hakkında temel bilgiler verilerek ortakların kooperatiften ayrılmaları durumunda yapılacak işlemler ve muhasebe kayıtları hakkında bilgi verilmesidir.

2. TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİ

Dünya genelinde tarımsal üretimde küçük aile işletmelerinin çoğunlukta olduğu bir gerçektir. Küçük işletmeler finansman sorunlarını gidermede her zaman güçlük yaşamışlardır. Kamu destek ve yardımlarının olmadığı durumlarda, kredi bulma güçlükleri yanında, bulunan

kredinin faiz, vade gibi koşulları da ağır olmuştur. Üreticiler bir araya gelerek toplu güvence yaratmaları, kredi kaynakları karşısında toplu pazarlık gücü kazanarak koşulları kendi çıkarları doğrultusunda iyileştirme gayretleri kredi kooperatifleri ortaya çıkmıştır (Rehber, 2011: 395).

Günümüzde çiftçilerin bankalardan kredi almaları oldukça zordur. Küçük çiftçiler ise kredi alma konusunda bankalara güvenmemektedirler. Bunun yanında, kredi alabilmek için de gösterebileceği bir teminatı da bulunmamaktadır. Bu nedenle daha çok şahıslardan borç almaya yönelmektedirler. Bu durumda da birçok problem ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla çiftçilerin üretimlerini gerçekleştirmeleri için bankalardan kredi ihtiyaçlarını karşılamaları gerekmektedir. Tarım Kredi Kooperatiflerinin, çiftçilerin kredi ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayabilecek olan tek örgüt olduğu ortadadır. Küçük çiftçilere en uygun şartlardaki krediyi Tarım kredi kooperatifleri sağlamaktadır, bu sebeple Türkiye için önemleri çok büyüktür. Ülkemizde bulunan küçük çiftçilerin sorunları sadece onların değil, aynı zamanda milyonlarca üreticinin de sorunu haline gelmiştir (<http://www.baib.org.tr/proje/kooperatif.pdf>).

Tarım kredi kooperatifleri genellikle küçük çiftçilerin kredi ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kurulurlar. Bu kooperatiflerin toplumsal ve ekonomik etkilerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Çıkin ve Karacan,1994. 469):

- Üretimi teşvik ettiğinden kredilerin geri dönüşü sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmektedir.
- Ortaklarla olan ilişkilerini canlı tutmak için dinamik bir yapıya sahiptir.
- Kredi, özellikle tarımsal yayım ve teknik girdi ile beraber gittiğinden etkinliği artmaktadır.
- Kredi belirli kurallarla göre verildiğinden kredi verenle kredi alan arasında önemli anlaşmazlıklar doğmamaktadır.
- Kredi genellikle denetlenmektedir.
- Devlet tarım kesimini desteklemek istediğinde bu kooperatiflerden yararlanabilmektedir.
- Birçok ülkede kredi kooperatifleri mevduat topladığından, sektör içinde oluşan tasarruflar yine aynı sektörde finansman kaynağı olabilmektedir.

Tarım Kredi Kooperatiflerinin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Faiz haddini düşürmek
- Tarımsal girdileri ve diğer ihtiyaçları, kaliteli, ucuz ve zamanında temin ederek hizmete sunmak
- Ortaklara kredi konusunda tavsiyelerde bulunmak
- Kredi sağlamak
- Alınan kredinin üretiminde kullanılmasını gerçekleştirerek tarımsal üretimin artmasını sağlamak
- Mevduat toplamak

3. TARIM KREDİ KOOPERARİFLERİNDE MUHASEBE:

3.1. Kooperatiflerde Muhasebenin Gereği

Kooperatifler, ekonomik ve sosyal nitelikli kuruluşlardır. Diğer kuruluşlar gibi alım, satım, borç, alacak vb. faaliyetler yapılmakta ve muhasebe defterlerine usulüne uygun şekilde kaydedilmektedir. Dönem sonlarında bilanço ve gelir tablosu gibi mali tablolar düzenlenmekte, kar ya da zarar gibi sonuçlara ulaşılmaktadır(Karanlık, 2009: 69).

Kooperatifler, tüm faaliyetleri sırasında mali yasaların hükümlerine uymak durumundadırlar. Bu açıdan kooperatiflerde iyi işleyen bir muhasebe sistemine ihtiyaç vardır. Muhasebe kayıtları ve mali tablolar, sadece ortaklar açısından bir gereklilik değil, devlet, alacaklılar ve mali nitelikli tüm yükümlülükler açısından da gereklidir.

3.1.1. Kooperatiflerde Kayıt Düzeni ve Hesap Planı

Kooperatifler ve üst kuruluşları, birinci sınıf tacirlerin tutmakla yükümlü oldukları defterleri tutmak zorundadırlar. Yıllık işlem hacminin az ya da çok olması bu durumu değiştirmez(Karanlık, 2009: 69).

Hesap planının, kooperatif faaliyetlerine uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Kooperatif muhasebesinin bir disiplin ve düzen içinde yürütülebilmesi için, faaliyetler başlamadan önce işlemlerin kaydedileceği hesapların belirlenmesi ve bir hesap planının yapılması gerekir. Bu düzenleme yapılırken kooperatifin; türü, özelliği, büyüklüğü, ekonomik ve teknolojik yapısı ve iş hacmi göz önünde tutulmalıdır. İşlemlerin genişliğine göre gerekli yardımcı hesaplar da belirlenmelidir.

Kooperatiflerde de “Tekdüzen Hesap Planı”nın uygulanması gerekmektedir. Böylece Kooperatifler arasındaki işlem birliği sağlanmış olacaktır. Bu uygulama aynı zamanda bir zorunluluktur.

3.1.2. Kooperatiflerde Tutulacak Defterler

Kooperatifler, iş hacimlerine bakılmaksızın birinci sınıf tacir konumunda sayıldıklarından birinci sınıf tacirlerce tutulan defterleri tutmaktadırlar.

Kooperatiflerde tutulacak defterleri şu şekilde sınıflandırmak mümkündür(Kooperatifler Kanunu Madde 76).

* Yasal Defterler

- Yevmiye Defteri (Günlük Defter)
- Büyük Defter (Defteri Kebir)
- Envanter ve Bilanço Defteri
- Ortaklar Defteri
- Karar Defteri
- Genel Kurul Defteri

- Yönetim Kurulu Defteri
- * Diğer Yasal Defterler
 - İmalat defteri(Kooperatif sanayi işletmesi kurmuş ise) (Vergi Usul Kanunu Madde 197),
 - Çiftçi işletme defteri(Kooperatif zirai işletme kurmuş ise) (Vergi Usul Kanunu Madde 213).
- * Yardımcı Defterler
 - Stok giriş çıkış defteri
 - Sabit kıymetler ve amortisman defteri
 - Kıymetli evrak defteri
 - Teftiş defteri
 - Gelen-giden evrak kayıt defteri

Yasal defterler ile kooperatifin özelliğine göre tutulması zorunlu diğer yasal defterler, kullanılmaya başlanmadan önce süresi içinde notere onaylatılmaları gerekir.

4. TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİNDE DİĞER İŞLEMLER

4.1. Personel Giderleri

Kooperatiflerde ihtiyaç duyulduğu takdirde gerekli sayıda ücretli personel çalıştırılmaktadır. Personele ücretleri ödenirken stopajın yapılması ve bu kesintilerin süreleri içinde ilgili dairelere yatırılması gerekmektedir.

İşçi çalıştıran tüm işletmelerde olduğu gibi Kooperatiflerde de ücretler ve ücretlerden yapılan kesintileri gösteren bir “ücret bordrosu” düzenlenmekte ve bu bordro esas alınarak muhasebe kayıtları yapılmaktadır. Bordroda gösterilen net ücretler ilgili personele ödenir. Vergi olarak yapılacak kesintiler düzenlenecek olan “muhtasar beyanname” ile vergi dairesine yatırılırken, SSK primleri de ilgili Sosyal Güvenlik Kurumuna yatırılmaktadır.

Personel için tahakkuk ettirilen aylıklar ve diğer sosyal nitelikli ödemeler 7/A seçeneğine göre “Genel Yönetim Giderleri Hesabı”nda takip edilirken, 7/B seçeneğine göre ise iki farklı hesapta izlenir. İşçi durumunda olanlara ödenen aylıklar “791 İşçi Ücret ve Giderleri Hesabı”nda takip edilirken, yönetici, memur gibi kişilere ödenen aylıklar ise diğerinden farklı olarak “792 Memur Ücret ve Giderleri Hesabı”nda izlenmektedir.

Örnek: Bir tarım kredi kooperatifinde personel olarak çalışan Salih AY’a günlük 80 TL.’den olmak üzere aylığı ödenecektir. Gelir vergisi %15, SSK işçi primi %14, SSK işveren primi %20,5 ve damga vergisi % 0,6, İşsizlik Sigortası işçi payı %1, işveren payı %2 olarak kabul edilecektir.

BRÜT ÜCRET

80,00 X 30 gün.....	2.400

İŞÇİDEN KESİNTİLER

SSK işçi primi (2.400,00 x %14).....	336 (-)
İşsizlik sigortası işçi primi (%1).....	24 (-)
Gelir vergisi matrahı.....	2.040
Gelir Vergisi (2.040,00 x %15).....	306 (-)
Damga vergisi(2.040,00 x %06).....	12,24 (-)

Net ücret	1.721,76

İŞVEREN PRİMLERİ

SSK Primi işveren payı (%20.5).....	492
İşsizlik Sigortası işveren payı (%2).....	48

- Tahakkuk kaydı

Ücret bordroları çoğu kez ödeme gününden önce hazırlanmakta ve tahakkuk kaydı olarak muhasebe defterlerine yazılmakta, daha sonra ödeme işlemine geçilmektedir.

770 GEN. YÖNET. GİD. HS.(7/A)	2.940	
770.10 Ücretler : 2.400		
770.20 SSK İşveren Payı : 492		
770.30 İşsiz Sig. İşver. Py : 48		
335 PERSONEL BORÇ. HS.		1.721,76
335.10 S.AY 860,88		
360 ÖD. VER. VE FON. HS		318,24
360.10 Gelir Vergisi 306		
360.20 Damga Vergisi 12,24		
361 ÖD. SOS. GÜV. KES. HS.		900
361.10 SSK İşçi primi 336		
361.20 SSK İşver. Primi 492		
361.30 İşsiz Sig. İşçi. Payı 24		
361.40 İşsiz Sig. İşve. Payı 48		
Salih AY'a ait Mayıs ayı ücreti		

- Ödeme kaydı

335 PERSONEL. BORÇLAR HS.	1.721,76	
335.10. M. AY 860,88		
100 KASA HESABI		1.721,76
Salih AY'a ücretinin ödenmesi.		
- Kesintilerin ilgili dairelere ödenme kaydı		
360 ÖD. VER. VE FON. HS.	318,24	
360.10 Gelir Vergisi 306		
360.20 Damga Vergisi 12,24		
361 ÖD. SOS. GÜV. KES. HS.	900	
361.10 SSK İşçi primi 336		
361.20 SSK İşver. Primi 492		
361.30 İşsiz Sig. İşçi. Payı 24		
361.40 İşsiz Sig. İşve. Payı 48		
100 KASA HESABI		1.218,24
Vergi ve sigorta primlerinin ödenmesi.		

4.2. Kiralama Giderleri

4.2.1. Kira Giderleri

Kooperatiflerde ihtiyaç duyuldukça bina, taşıt, bilgisayar gibi varlıklar kiralanarak bunlar için kira ödemeleri yapılabilmektedir. Kira ödemeleri genel yönetim gideri olarak kayıtlara alınmalıdır. Kooperatif tarafından kiralanmış gayrimenkullerin başka bir işletmenin aktifinde kayıtlı olması durumunda kira bedelinin yanında ayrıca KDV'nin de ödenmesi gerekmektedir. Vergi mükellefi olmayan herhangi bir kişiden bina kiralandığında ise kira bedelinin dışında ayrıca KDV ödenmeyecektir. Zira bu kişilerin vergi mükellefiyetleri bulunmadığından kendilerine KDV ödemeye de imkân yoktur(Karanlık 2009:117) .

Örnek: Bir tarım kredi kooperatifi başka bir işletmeye ait bir araziyi faaliyetlerinde kullanmak amacıyla kiralamaktadır. Kooperatif Mart ayı kirası olarak 70.000 TL. ödeyecektir.

Kiranın hesabı

Aylık kira.....	70.000
Hesaplanan KDV % 10.....	7.000
Ödenecek toplam kira.....	77.000

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ HESABI	70.000	
770.10 Kira Giderleri 70.000		

191 İNDİRİLECEK KDV HESABI	7.000	
100 KASA HESABI		77.000
Arazinin Şubat ayı kirası.		

Örnek: Bir tarım kredi kooperatifi, vergi mükellefi olmayan Ali KARA'dan faaliyetlerinde kullanmak üzere kiraladığı bir taşıt için Aralık ayı kirası olarak 25.000 TL. ödemektedir.

Aylık kira.....	25.000
Gelir vergisi stopajı (%20).....	5.000 (-)
Ödenecek net kira.....	<u>20.000</u>

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ HESABI	25.000	
770.10 Kira Giderleri 5.000		
100 KASA HESABI		20.000
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI		5.000
360.10 Gelir vergisi 5.000		
Aralık ayı kirası.		

Daha sonra bu kesintiler vergi dairesine ödendiği zaman, “Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı” borçlandırılarak kapatılır.

360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	5.000	
360.10 Gelir vergisi 5.000		
100 KASA HESABI		5.000
Mart ayı kira kesintisinin ödenmesi.		

4.2.2. Kira Gelirleri

Kooperatifler, aktiflerinde kayıtlı gayrimenkulleri kiraya verdiklerinde kira geliri elde ederler. Kooperatifin bilançosunda kayıtlı konut, işyeri, arsa gibi varlıklardan herhangi birinin üçüncü kişi veya işletmelere kiraya verilmesi durumunda, ticari faaliyet yapılmış sayılacağından, kurumlar vergisi muafiyeti kaybedilir ve bu kazançlar üzerinden kurumlar vergisinin ödenmesi gerekir. Bu nedenle ilke olarak kooperatifler varlıklarını üçüncü kişilere kiraya vermemelidirler, aksi takdirde bu kazançlar üzerinden hesaplanan kurumlar vergisini de ödemek zorunda kalacaklardır. Fakat bir kooperatif bu muafiyeti kaybetmeyi göze alarak aktifinde kayıtlı herhangi bir varlığı kiraya verirse aynı zamanda bu kira bedeli üzerinden hesaplanan katma değer vergisini de gelir olarak tahsil edeceklerdir.

Örnek: Bir tarım kredi kooperatifi, bilançosunda kayıtlı bir konutunu bir işletmeye faaliyetlerinde kullanması için aylık 2.500 TL'ye kiraya veriyor ve Kasım ayında bu kira bedelini tahsil ediyor.

Aylık kira	2.500
Hesaplanan KDV % 10.....	250
Alınacak kira.....	<u>2.750</u>

100 KASA HESABI	2.750	
(602) 649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR HESABI		2.500
649.10 Kira Gelirleri		
391 HESAPLANAN KDV HESABI		250
Aynaya ait kira geliri.		

4.3. Aydınlatma, Isıtma ve Su Giderleri

Kooperatifin bütün ünitelerinde kullanılan; elektrik, su, odun, kömür, kalorifer yakıtı, gaz, doğalgaz, havagazı gibi unsurlar için ödenen bedeller birer gider olarak kaydedilirler.

Örnek: Bir tarım kredi Kooperatifinde yakıt tüketimine ilişkin Şubat ayı faturası olan 11.800 TL.'yi (1.800 TL.'si KDV) ilgili kuruma ödenmektedir.

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ HESABI	10.000	
770.21 Yakıt Gideri		
191 İNDİRİLECEK KDV HESABI	1.800	
100 KASA HESABI		11.800
Elektrik gideri		

4.4. Haberleşme Giderleri

Kooperatifin telefon, telgraf, faks, mektup giderleri gibi çeşitli giderleri olabilir. Bunlar birer gider unsuru olarak muhasebe defterlerine kaydedilirler.

Örnek: Tarım kredi kooperatifinde Mart aynaya ait yapılan telefon harcamaları olan 2.000 TL+ %10 KDV 21.08.2017 tarihinde 11 no'lu fatura ile ilgili kuruma ödeniyor.

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ HESABI	2.000	
770.49 Telefon Gideri 2.000,00		
191 İNDİRİLECEK KDV HESABI	200	
100 KASA HESABI		2.200
21.08.2017 tarih ve 11 nolu fatura ile ödenen telefon gideri		

SONUÇ

Kooperatiflerin temel amacı aynı sosyal seviyede olan, aynı yaşam ölçülerine sahip olan kişilerin ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmektir. Kooperatifler, amaç yönüyle diğer ticari işletmelerden ve sermaye şirketlerinden ayrılmaktadır. Kooperatiflerin amacı ortakların koyduğu sermaye doğrultusunda kazanç elde etmek değildir. Bu sebeple, kooperatiflerin kendilerine özgü bir takım özellikleri ve bir takım ilkeleri bulunmaktadır.

Bütün kooperatiflerde olduğu gibi tarım kredi kooperatifleri de ekonomik ve sosyal niteliğe sahip olan kuruluşlardır. Diğer şirketlerde olduğu gibi alış, satış, borç ve alacak gibi birçok faaliyet gerçekleştirmekte ve yaptıkları bu işlemleri de muhasebe defterlerine Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine uygun olarak kaydetmektedirler. Dönem sonlarında ise temel mali tablolar olan bilanço ve gelir tablolarını düzenleyerek dönemde elde edilen kar veya zarar gibi faaliyet sonucuna ulaşmaktadırlar. Tarım kredi kooperatifleri, tüm faaliyetleri sırasında mali yasaların hükümlerine uymakla yükümlüdürler. Bu sebeple kooperatifte iyi bir muhasebe sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Muhasebe sistemi ile edinilen sonuçlar sadece ortaklar açısından bir gereklilik değildir, bunun yanında alacaklılar ve mali nitelikteki tüm yü Tarım kredi kooperatiflerinde de Tekdüzen Hesap Planının uygulanması tüm kooperatifler arasında işlem birliği olması sonucundadır.

Tüm ticaret ve sermaye şirketlerinde olduğu gibi çeşitli kanunlarda belirlenmiş yükümlülüklerle tarım kredi kooperatifleri de yaptığı tüm faaliyetleri usulüne uygun olarak muhasebe defterlerine kaydetmek zorundadırlar. Böylece dönem sonlarında faaliyet sonuçlarını görerek buna uygun olarak bir strateji geliştireceklerdir. Bu muhasebe bilgileri kooperatif açısından gerekli olduğu gibi bunun yanında bu bilgilere ihtiyaç duyan kişiler için de gereklidir.

Yapılan bu çalışma sonunda, muhasebenin tüm işletmeler ve kooperatifler için ortak bir dil olduğu görülmüştür. Tüm sermaye ve ticaret şirketleri ve kooperatifler aynı hesap planını kullanmakta, tüm işlemlerini Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine uygun olarak gerçekleştirmektedirler. Kooperatiflerin kullandığı ve esas aldığı tüm kurallar birbirinin aynısıdır. İster bir adi şirket olsun, ister bir tarım kredi kooperatifi olsun burada yapılacak olan kayıtlar ve kullanılacak olan hesaplar birbirinin aynısıdır. Sadece kooperatiflerin sahip olduğu özellikleri nedeniyle ve Kooperatifler Kanunu gereğince bazı işlemler sermaye ve ticaret şirketlerinde farklılaşmaktadır. Muhasebenin kayıtları ve mantığı hiçbir zaman değişmemektedir.

KAYNAKÇA

Çıkın A, Kayacan A (1994). Genel Kooperatifçilik. İzmir: Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No:511

Güngör S (2006). Ecza Kooperatiflerinde Muhasebe Sistemi Ve Uygulama Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul .

İnan İ.H (2008). Türkiye’de Tarımsal Kooperatifçilik ve AB Modeli, İstanbul: İTO Yayınları

Karanlık S (2009). Kooperatifler ve Muhasebesi, Ankara: Nobel Yayıncılık

Kooperatifler Kanunu

Rehber E (2011). Kooperatifçilik, Bursa: Ekin Yayıncılık

Vergi Usul Kanunu

<http://www.baib.org.tr/proje/kooperatif.pdf>

(Erişim Tarihi:04/10/2017)